

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

verschijnt eens in de veertien dagen

Kommissie van redactie:

Ds. M. Baan, Zeist; Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H. C. van der Ent, Katwijk aan Zee; Ds. R. Kok, Nijkerk; Ds. H. van Leeuwen, Urk; Ds. D. Slagboom, Dordrecht-Centrum; Ds. M. C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

Redactie:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
Meerkerk. Telefoon 01837-357

Administratie:

Joh. van der Lee, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn, tel. 01720-3814, postrekening 704350, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het pand” te Alphen aan den Rijn.

Abonnementsprijs f 7,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en voor Canada 3 dollar per jaar.

Advertenties f 0,20 per m.m. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

„KLEIN-GELOVIGEN”

„Wat zijt gij vreesachtig, gij kleingelovigen?”

Matth. 8 : 26a

Dit beschamende woord sprak Jezus tot Zijn discipelen!

Zij waren met Hem in het schip, toen een krachtige storm losbrak, zó hevig, dat de golven het schip bedekten, waarbij het ergste gevreesd werd. Doch... Jezus sliep.

Uit bange vrees waken zij Hem op en uit de nood van hun leven roepen ze: „Heere, behoed ons, wij vergaan”.

„Wat zijt gij vreesachtig, gij kleingelovigen?” En hoe beantwoordt Jezus hun smeken?

Een beschamend woord! Ja; want hoe kan men „met Jezus” in ’t schip vergaan?

Toch handelt Hij niet met hen naar hunne zonden. Zijn ernstig vermaan is een *liefdevermaan*.

Zijn straf keert zich tot de winden en de zee!

Vanwaar dit klein-geloof, die vrees?

In het geloof zelf is geen vrees. Want het geloof is door de liefde werkende, en, zo schrijft Johannes in zijn eerste zendbrief: „maar de volmaakte liefde drijft de vrees buiten!”

Er is echter wel vaak vrees in de harten der gelovigen, gelijk hier bij de discipelen. Dit vloeiende voort uit de weinige kennis, die zij hadden ten opzichte van het werk van Christus.

Zij hadden Hem wel door het geloof beleden als de Christus, de Zoon des levenden Gods, als de enige en ware Zaligmaker.

Maar dat Hij Zijn volk zou zaligmaken van hun zonden in de weg van *lijden* en *sterven* aan het bange kruishout op Golgotha, dat was voor hen verborgen. Dit verstonden zij niet.

Want hoe kon Jezus thans, in het schip, door deze storm, vergaan, sterven?

Ja, dit was wel de toelag van Satan!

Immers werd deze storm onder de besturende hand des Heeren door Satan gebruikt! Christus ging naar Gadara, waar Hij bezetenen zou verlossen en de boze geesten in de zwijnen liet varen.

Wij weten ook, dat de Heere tot Satan zeide aangaande Job: „Zie, al wat hij heeft, zij in Uwe hand.” En daarop kwamen de droeve tijdingen tot Job, inzonderheid van de dood van zijn kinderen, toen een „grote wind” van over de woestijn kwam en het huis ineen deed storten, waarin zij feestvierden.

Welnu, zo bedreigde Satan hier de Kerk! Daarom „bestrafte” Jezus de winden en de zee. Hij zal straks aan het kruis sterven en alzo in Zijn heerlijkheid ingaan! Hij moet de vloek-dood sterven, om zó Zijn volk te verlossen van de eeuwige vloek.

Christus heeft de kop van Satan vermorzeld en heeft over de machten aan het kruis getriomfeerd. Toch blijft Satan de Kerk bedreigen.

Bange aanvechtingen hebben Gods kinderen vaak te verduren. Menige storm beukt dikwijls op het levensschip der volgelingen van Jezus. Ja, de Heere te leren kennen en Hem te volgen, wil niet zeggen, dat het altijd over een effen zee zal gaan. En wanneer Jezus Zich als doof houdt, Zijn aangezicht verbergt, is dat niet bang voor hun gemoed? Vrezen zij er dan niet voor, om te komen? Alle pogingen om het schip te behouden falen. De beoefening van het geloof zinkt in.

„De Heere heeft mij verlaten en de Heere heeft mij vergeten”, zo klaagt Sion.

Toch blijkt het geloof. Want in hun nood roepen de discipelen de Heere aan: „Heere, behoed ons, wij vergaan.”

„Wij vergaan”. Dat is de vrees, het klein-geloof! „Heere”, dat is het geloof, dat zich vastklemt aan de Zich als-doof-houdende Jezus!

Maar Hij moge Zijn aangezicht in een kleine toorn een ogenblik van u verbergen, Hij zal Zich met eeuwige goedertierenheid uwer ontfermen? (Jes. 54 : 8).

„Hij doet de storm bedaren,

De golven zwijgen stil;

Nu rijst de vreugd; de baren

Zijn effen op Gods wil;

Nu wijkt verslagenheid,

Daar God hen veilig leidt

In hun begeerde haven!”

Het „klein-geloof” beschaamd... door Zijn macht en trouw! „Hoedanig een is Deze...!”

De „klein-gelovigen” terechtgewezen: „Wat zijt gij vreesachtig?”

Is Jezus aan boord van uw levensschip, lezer? Daarop komt ’t aan!

Zonder Hem zal ons schip zeker stranden, vergaan!

Daarom: „Zoekt de Heere, terwijl Hij te vinden is, roept Hem aan, terwijl Hij nabij is!”

Smeek Hem om het oprechte geloof, waardoor gij Christus wordt ingelijfd!

Met de Heere aan boord, zult gij nooit omkomen, hoe ’t ook kan stormen, want...

„Door een nacht, hoe zwart, hoe dicht,
Voert Hij Zijn kerk... naar ’t eeuwig licht!”

U.

v. L.

VAN DE ADMINISTRATIE

Schreven wij de vorige keer: een volgende maal hopen wij weer een hoger getal van nieuwe abonnees te kunnen vermelden, inderdaad mag dit het geval zijn, daar wij weer zeven nieuwe adressen mochten noteren. Toch blijkt ons weer telkens dat ons blad op vele plaatsen onbekend is; daarom allen weer opgewekt, om meer bekendheid aan ons blad te geven.

Aan giften mochten wij in totaal ontvangen f 305,— w.o. via Ds. Blom f 25,— en van N.N. f 25,—. Voorts vele overbetalingen, wat te saam weer een aanzienlijk bedrag was. Als U dit „Van de Administratie” leest, is het weer No. 22 van de 5e jaargang; dus deze jaargang loopt weer ten einde. Het is de bedoeling nu bij het begin van de 6e jaargang weer een girokaart in te sluiten, wat de betaling gemakkelijk maakt. Velen hebben nu reeds de 6e jaargang voldaan, zij kunnen dus deze girokaart naast zich neer leggen.

Inmiddels hartelijk dank, o.m. hen die reeds vooruit betaalden. Tot D.V. een volgende maal. U weet ons giro-nummer, n.l. 704350 t.n.v. Administratie Bewaar het Pand, Kwartelstraat 74, Alphen a.d. Rijn.

v.d.L.

Het lied in de eredienst

De brochure van Ds. M. C. Tanis onder bovenstaande titel is nog bij mij te verkrijgen. Toezending geschiedt na storting van f 1,60 per exemplaar op postrekening no. 652422 ten name van Ds. G. Blom te Meerkerk B.

moeid waren, hadden zij zich hier neergevlid om uit te rusten, en waren in een vaste slaap geraakt. Toen de pelgrims hen daar zagen, bleven zij staan en schudden het hoofd, ziende in welk een treurige toestand die twee zich bevonden.

Terstond overlegden zij wat zij doen zouden, of zij verder door zouden gaan en hen laten slapen, of dat zij naar hen toe zouden gaan en hen trachten wakker te maken. Zij besloten echter naar hen toe te gaan en hen te wekken, d.w.z. als zij konden, maar met de nodige voorzichtigheid ten einde niet zelf in de verzoeking te komen om op deze plaats rust te nemen.

hen bij hun namen, (de gids scheen hen te kennen,) hun bij hun namen, (de gids scheen hen te kennen,) maar er kwam geen geluid noch antwoord. Nu nam de gids hen bij de schouders en schudde hen, maar hij kon ze niet wakker krijgen. De één zeide als in een droom: „Ik zal u betalen als ik geld heb!” De ander zeide: „Ik zal vechten zolang ik mijn zwaard nog kan vasthouden.” Hierop begon één van de kinderen te lachen.

Blijkbaar wordt door deze mannen de ware rust niet gesmaakt. De kreten van uit hun onderbewustzijn getuigen van angst. Als de één zijn toevlucht heeft genomen tot zijn onmacht en de ander tot zijn sterkte, dan komt dat op uit vijandschap tegen de Heere. In het eerste is vijandschap tegen vrije genade, en in het tweede tegen de onvoorwaardelijke onderwerping aan de Heere. De innerlijke behoefte aan vrije genade tot verzoening door voldoening, wordt gezocht door alle oprechte pelgrims, daar zij leren buigen voor de majesteit van Gods recht, uit liefde tot Hem. Maar dat schijnt hier gemist te worden, daar zij naar de mens gesproken, ondergaan in de slaap der zorgeloosheid.

Nu vroeg Christinne: „Wat betekent dit?” „Zij spreken in hun slaap,” sprak Stoutmoedig,” en of gij hen nu door schudden of duwen zoudt willen doen ontwaken, zij zullen op geen andere wijze antwoorden. Het is met hen gesteld als met zorgelozen, van wie in oude dagen getuigd is: „Gij zult zijn gelijk één die in het hart der zee slaapt, en gelijk één die in het opperste van het want sluimert. Men heeft mij geslagen, zult gij zeggen, en

De Christinnereis is voor jong en oud

Door de kaart te raadplegen, werden de reizigers van te voren gewezen op de gevaarlijke plaatsen om die in acht te nemen, daar de vijand alles in het werk stelde hen ten val te brengen. „Hoe nodig is het,” dachten zij, „het andere pelgrims op ’t hart te binden die kaart mee te nemen als geschenk van de Heere, en telkens te raadplegen.”

50

Zo trokken zij met de grootste voorzichtigheid steeds voort over de Betoverde Grond zonder bedwelmend te worden tot slapens toe. Kwamen met die opmerkzaamheid aan een ander priëel, dat aan de grote weg was geplaatst om reizigers daarin te lokken. In dat priëel nu zagen zij twee mannen, Zorgeloos en Overmoedig genaamd. Zij hadden tot hiertoe de reis volbracht, maar daar zij ver-

ik ben niet ziek geweest; men heeft mij gebeukt, en ik heb het niet gevoeld; wanneer ik zal opwaken, zal ik hem nog meer zoeken. Gij weet, wanneer mensen in hun slaap spreken, zeggen zij wel iets, maar hun woorden zijn noch de taal der rede, noch die van het gezond verstand. Hun woorden zijn even onsamenvattend als het leven van een pelgrim overeenstemt met het nederliggen aan deze plaats. Dus het gevaarlijke voor allen, die onnadenkend de reis aanvaarden en van de twintig, die zo zorgeloos zijn, vaart er nauwelijks één beter bij dan deze hier. Want deze Betoverde Grond is één der laatste middelen, die de vijand van de pelgrims bezit, en daarom vindt gij dit hier, waar de weg bijna ten einde is, opdat hij er te meer voordeel van trekken zou. Want, zo overlegt de vijand bij zich zelf, wanneer zullen die dwazen meer geneigd zijn om te rusten dan als zij de tocht bijna ten einde hebben gebracht? Daarom ligt deze Betoverde Grond zo dicht bij Beulah en nabij het einde van de reis. En zo moeten de pelgrims goed toezien, opdat het hun niet ga als dezen en zij aan 't einde van de weg in zulk een vaste slaap geraken, dat niemand hen kan wakker krijgen. Hier is gesproken van reizigers naar het beloofde land, die vanuit de staat der ellende niet waren gekomen tot de staat der genade. De innerlijke geloofsgemeenschap met Christus werd door hen niet gezocht. En nu ontmoeten wij hen in een diepe slaap van zorgeloosheid. Hun spreken is gelijk aan de spraak van degenen die zich bevinden in een kenmerkende staat van dronkenschap, en vandaar aan ook die wartaal. Zulke mensen zijn klaar voor de eeuwigheid, doen niet aan zelfbeproeving, weten niet wat het is te luisteren naar dit woord: „Zo schik u, o Israël, om uw God te ontmoeten.” En zie zij gaan onder in de slaap der zorgeloosheid.

Met de gedachte dat zij zouden ontwaken in de eeuwige heerlijkheid, zijn zij wakker geworden in de buitenste duisternis. Een mens kan in zijn godsdienstige verbeelding geheel verstandig zijn, zodat de ernstige vermaningen geen vat meer op hem hebben.

De ware pelgrims begonnen hier te beven van ontroering, want de levenden beseffen het wat het inhoudt te menen in te gaan en niet te kunnen, eeuwig de heerlijkheid des Heeren te zullen derven. Om toch maar niet te vallen in de slaap van die verschrikkelijke zorgeloosheid, wensten zij door te gaan en smeekten de gids licht te ontsteken, opdat er tenminste enig schijnsel mocht vallen op hun pad. Hij stak dus een licht op en dit hielp hen aanmerkelijk, ofschoon de duisternis zeer groot was. Maar het profetisch woord dat zeer vast is, brak door de duisternis heen om veilig voort te trekken. Doch de kinderen begonnen vanwege de bedwelkende dampen zeer uitgeput te worden en riepen tot Hem, Die de Vriend der pelgrims is, om hun weg wat gemakkelijker te maken. En toen ze een eind wegs verder waren, stak er een krachtige wind op, die de mist verdreef, zodat de lucht begon op te klaren. Zo waren de Betoverde Gronden nog wel niet ten einde, doch zij konden nu elkander en de weg beter onderscheiden.

Toen ze er eindelijk bijna over waren, werd hun oor getroffen door een geluid, dat plechtig klonk als van iemand, die bidt. Zij gingen op dat geluid af en nu zagen zij een man, die op de grond geknielt lag, en met opgeheven handen en ten hemel geslagen ogen, ernstig scheen te smeken tot de Heere. Zij kwamen dichterbij, maar konden niet verstaan wat hij zeide, en nu bleven zij eerbiedig staan tot hij geëindigd had met smeken. Nauwelijks had hij met bidden opgehouden of hij stond op en begon met spoed te lopen in de richting van de Hemelstad. Maar nu riep Stoutmoedig hem toe: „Hé daar vriend, gun ons uw gezelschap, want gij gaat zeker evenals wij naar de Hemelstad.” Daarop bleef de man staan, en wachtte tot zij bij hem waren. Niet zodra had Eerlijk de man gezien of hij zeide: „Ik ken hem.” Toen zei Verdediger der Waarheid: „Wel, wie is het dan?” „Het is iemand,” hernam hij, „die uit dezelfde streek als ik afkomstig is. Zijn naam is Standvastig, en hij moet een uitnemende pelgrim zijn!”

Zodra zij elkaar nabij gekomen waren, zei Standvastig tot de oude Eerlijk: „Zo, vader Eerlijk, zijt gij daar?” „Welzeker,” klonk het antwoord, „even goed als gij zelf hier zijt.” „Hoezeer verheug ik mij,” sprak Standvastig, „dat ik u op deze weg mag ontmoeten.” „En hoe zeer verblijd ik mij, dat ik u op uw knieën heb mogen zien,” hernam de ander, Toen bloosde Standvastig en zeide: „Wat, hebt gij mij gezien?” „Ja, ik zag u,” zei de ander, „en mijn hart heeft

er zich over verheugd.” „Wat dacht gij dan wel?” vroeg Standvastig. „Wat ik dacht,” zei Eerlijk. „Wat zou ik anders denken, dan dat wij een eerlijk man op onze weg gevonden hadden en spoedig zijn gezelschap zouden genieten!”

't Is groot elkander te mogen ontmoeten aan de troon der genade in het smeken om ontferming. In de grond der zaak zijn wij allen even arm en hulpbehoevend. Een ellendig en arm volk heeft de Heere zich doen overblijven en die zullen op Zijn naam betrouwen.

Nijkerk.

R. Kok

Geroepen naar Gods voornemen

Prediking en roeping bij Calvijn

De vorige maal hebben we gezien de zeer nauwe aansluiting van Calvijn bij Augustinus in het belijden van de roeping. Aan het eind van dat artikel hebben we beloofd om te gaan luisteren naar wat Calvijn zelf in deze zaak zegt. En dan is het opmerkelijk hoe deze geworsteld heeft om Gods Woord te verstaan in deze zaak. Het gaat hem er niet om bepaalde onderscheidingen te geven, die het menselijk verstand bevredigen. Maar in de vreze des Heeren heeft hij getracht de schriftuurlijke lijnen te laten zien. Zijn deze lijnen voor ons denken niet in overeenstemming te brengen dan laat hij ze zo, zoals Gods Woord ze openbaart. Té diep was Calvijn ervan overtuigd, dat het menselijk verstand door de zonde verduisterd is en alleen Gods Woord licht verspreidt. En zo zijn bij hem de schriftuurlijke klanken te horen over de roeping Gods, die door de eeuwen heen verstaan zijn en doorgegeven. We kunnen deze klanken lezen in zijn Institutie en commentaren op de Heilige Schrift.

Duidelijk is het bij het lezen van deze werken dat Calvijn de tweërlei roeping zonder omwegen heeft voorgesteld. In de Institutie komt deze naar voren zowel in zijn verhandeling van het geloof als van de verkiesing. Zonder omwegen spreekt hij telkens van de roeping, die door het Evangelie tot allen uitgaat én toch evenzeer komt naar voren dat deze roeping niet verstaan wordt dan alleen door de inwendige roeping door de Heilige Geest. In Institutie III-24 lezen we ook: „Daar zal geen twijfel meer overblijven... dat er tweërlei soort is van roeping. Want daar is een algemene roeping, waarmee God door de uiterlijke predikatie van Zijn Woord alle mensen tegelijk tot Hem roept ook degenen, die Hij de roeping tot een reuke des doods... voorstelt. En daar is ook een bijzondere roeping, wanneer Hij door de inwendige verlichting van Zijn Geest teweegbrengt, dat het gepredikte Woord in hun (nml. der gelovigen) harten vast beklift...”. We willen hier even wijzen op de onderscheiding, die Calvijn maakt in de Institutie: algemene en bijzondere roeping. Echter op andere plaatsen blijkt dat hij ook wel spreekt van uit- en inwendig.

Allereerst is het dus goed erop te letten, hoezeer Calvijn de roeping door het Evangelie, zoals die in de prediking tot allen komt, ter harte gaat. We zouden haast zeggen: hoe kan het anders! De prediking van Gods Woord was voor hem zo belangrijk, dat hij aan deze roeping niet voorbij kon gaan. In de Roomse kerk was de prediking verdrongen, maar door Gods genade had in de tijd van de Hervorming de prediking zijn plaats weer teruggekregen. Het Woord Gods werd weer op de kansels geopend en de boodschap van vrije genade verkondigd.

Niet het minst door de arbeid van Calvijn is de grote betekenis van de bediening van Gods Woord onderstreept. De preken van hem leggen er getuigenis van af, dat zij niet opgingen in allerlei boeiende actualiteiten maar dat de eenvoudige verklaring van Gods Woord de kracht ervan was. In zijn prediking sprak ook de boodschap van de roeping Gods tot allen.

In één van zijn verklaringen gaat hij in op de vraag, of het niet beter geweest was dat God rechtstreeks in het hart van de uitverkorenen zou werken met voorbijgang van Zijn Woord. Het Woord komt toch niet verder dan het oor... Maar nee van zo'n vraag wil hij niets weten. God heeft dat Woord gegeven tot een reuke des levens of des doods. Het beneemt de goddelozen het beroep op de vermeende onwetendheid. We kunnen dit lezen in zijn verklaring van Deuteronomium 31:19.

En laat dit nog op een andere manier tot u spreken door wat hij zegt bij Psalm 81: „och dat Mijn volk naar Mij gehoord had...” (vers 14a). De Heere klaagt in dat Woord over de hardnekkigheid van het volk, dat weigert naar Gods Woord te luisteren. De grote reformator, die óók herder geweest is in het midden van zijn volk en het hart kent met zijn vele tegenwerpingen, hoort een aanklacht tegen de Heere: „dat God te vergeefs en zonder oorzaak klaagt, aangezien het toch in Zijn macht stond de stijve hals van het volk te buigen...”. Is het niet de aanklacht tegen God, die altijd weer klinkt vanuit het onbekeerde hart? Maar nu gaat Calvijn deze aanklacht niet uit de weg. Hij weet van de verborgen verkiezing, maar maakt zich vrij door de roeping vrijuit te verkondigen, luister maar: „Want God, Die tot ons afdaalt door Zijn Woord, en alle mensen zonder uitzondering tot Zich nodigt, stelt niemand teleur...” En even later: „Want daar Hij Zich Vader betoont door ons door het uitwendige Woord tot Zich te nodigen, waarom zou Hij dan ook niet op een vader gelijken in deze vorm van klacht?” Let wel: dat is nu dezelfde Calvijn, die ten volle het Woord predikt met de uitwendige roeping, die tot allen zonder onderscheid klinkt en nodigt met Goddelijke beloften, en die in ditzelfde verband zegt: „Intussen vloeit dit verschil — nml. dat de één de roeping Gods verwerpt en de ander komt tot God — voort uit de bron der verborgene uitverkiezing Gods, zodat het Woord bij sommigen doordringt tot het hart, terwijl de anderen er slechts de klank van horen”.

Wat blijkt hier voorlopig al uit? Dat Calvijn zich niet laat afschrikken door wie ook om de roeping Gods voor te stellen naar Gods Woord. Hij mag buigen onder dat Woord en predikt vrijuit tot allen, dat zij geroepen worden tot boetvaardigheid en geloof. Ook daarin blijkt hij te zijn een strijder voor Gods eer, die alle aanklacht tegen God afweert. Het vruchteloos blijven van de algemene roeping getuigt niet tegen de roepende God, maar tegen de geroepenen. En wie Calvijns werken op dit punt leest weet dat hij niet koud en kil daarin voor Gods eer geijverd heeft, maar opdat in de weg van geloof en bekering de roeping Gods gehoord zou worden.

D. Slagboom

Naar de katechisatie

(89)

DE STATEN VAN DE MIDDELAAR

2) Zijn nederige geboorte

Hebben we uit onze vorige les iets mogen verstaan van de ontzaggelijke vernedering van de Middelaar Jezus Christus, toen we hebben getracht te wijzen op de borgtochtelijke betekenis van Zijn komen op aarde en men werd, en dat Hij daarmee krachtens de eis van de Goddelijke gerechtigheid gesteld werd in de S T A A T van vernedering, d.i. van schuld en veroordeling?

Jezus, de Reine, Smetteloze, Die alleen kon getuigen: Wie van ulieden overtuigt Mij van zonde?... „tot zonde gemaakt”, „met de misdadigers gerekend” en „onschuldig onder de wereldlijke rechter veroordeeld” (Zondag 15). Ja, dat God Zijn Zoon daarvoor heeft over gehad om Hem in zulk een staat te brengen, en dat de Borg zulk een vernedering VRIJWILLIG aanvaardde en Zichzelf daartoe gaf! En voor wie? Voor... vijanden, voor doemwaardigen, die het strenge oordeel Gods verdiend hebben!

Deze liefde is nooit te doorgronden. Dit kan nooit in menselijke bewoordingen uitgedrukt worden. Wie in de weg van ontdekking hiervan iets mag inleven, zal instemmen met de bekende uitroep: als ik dit wonder vatten wil, staat mijn verstand vol eerbied stil! „O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods!”

Welnu, zo krijgen ook al de TRAPPEN in die staat van Christus' vernedering de heilrijkste betekenis. Wanneer we spreken van „trappen” in die vernedering, dan wijzen deze op de steeds DIEPERE afdaling in die vernedering: de nederige geboorte, het lijden, het sterven, het begraven worden en de nederdaling ter hel.

Opmerkelijk is, dat de 12 artikelen de „nederdaling ter hel” van de Middelaar het allerlaatste noemen. De Lutherse rekenen deze trap tot de staat van Christus' verhoging in verband met de tekst uit I Petrus 3 vers 19, waar we lezen: „in dewelke Hij ook hengegaan zijnde, de geesten, die in de gevangenis zijn, gepredikt heeft.” Maar dit is niet

de bedoeling van de apostel. Deze moet in deze zin genomen worden, dat het heengaan van de Heere Jezus naar de hemel één machtig getuigenis was van Zijn overwinning voor heel de h e l !

De nederdaling ter hel moet dus wel terdege gerekend worden tot de VERNEDERING van Christus. Niet lichamelijk na Zijn dood, maar in Zijn leven, aan het kruis heeft Hij de hel doorge maakt in de helse angsten en benauwdheden, welke Zijn ziel vervulden en zulks onder de verlating van Zijn Vader.

De NEDERIGE GEBOORTE van Christus is dus de e e r s t e trap.

Jezus heeft „vlees en bloed aangenomen uit de maagd Maria”. Johannes spreekt van „vleeswor ding”. (Joh. 1 : 14).

Zijn komen in het vlees was op zichzelf geen vernedering, want Christus is LICHAMELIJK ten hemel gevaren, in dezelfde menselijke natuur, echter verheerlijkt, d.i. niet meer met al de zwakheden van het vlees zoals vermoeid zijn, behoefte hebben aan rust, honger en dorst lijden.

De vernedering bestond dus in het feit, dat Hij de VERZWAKTE menselijke natuur heeft aangenomen. Let wel, niet de ZONDIGE natuur, want Hij is ONTVANGEN van de Heilige Geest, waardoor Hij niet zelf deel kreeg aan de erfschuld en erfsmet, zoals alle mensen. Dan ware Hij dus ook een zondig mens geweest en dit kon niet. Dan had Hij ook niet voor Zijn volk voor de zonde kunnen betalen. Maar we weten, dat de zonde en schuld op Hem werd gelegd, Hem werden toegerekend.

Jezus heeft w á r e menselijke natuur aangenomen. Zo was Hij het w á r e zaad Davids. Dus e c h t mens. De oude Doceten leerden, dat Jezus een schijn-lichaam aannam en bezat. Maar dan zou heel het plaatsvervangende, het borgtochtelijke werk zijn vervallen. Want de menselijke natuur heeft gezondigd en die moest betalen. Christus moest „des vleeses en des bloeds deelachtig worden” (Hebr. 2 : 14) opdat Hij geen „vreemd” bloed zou plengen in Zijn offerande.

In Zijn ware menselijke natuur, welke Hij aangenomen heeft, heeft Jezus al de zwakheden eraan verbonden op Zich genomen. De Kerk belijdt: „Hij was veracht en de onwaardigste onder de mensen, een Man van smarten en verzocht in krankheid.”

„Waarijk, Hij heeft onze krankheden op Zich genomen en onze smarten die heeft Hij gedragen.” (Jes. 53 : 3, 4).

Christus heeft al de moeiten, zorgen en smarten van het leven gepeild en daarin kan Hij nu als de medelijdende Hogepriester te hulp komen allen, die Hem nodig krijgen en de toevlucht tot Hem mogen nemen. Wat is het bemoedigend, wanneer u gebukt gaat onder levenssmarten en u ontmoet iemand, die hetzelfde heeft doorgemaakt. Die kan U begrijpen en U daarin verstaan. In zoveel hoger zin geldt dit van Christus. Hij troost, meer dan een moeder troost!

Ja, Zijn heilige ontvangenis en nederige geboorte verkrijgt ten slotte de rijkste betekenis en troost, doordat Hij naar de verklaring van onze Heidelberg (Zondag 14) „met Zijn onschuld en volkomen heiligheid mijn zonde, waarin ik ontvangen en geboren ben, voor Gods Aangezicht bedekt.” Dit ervaren zij, die met David ontdekt worden aan hun diep verdorven bestaan en instemmen met wat David belijdt in Psalm 51 : 2:

’t Is niet alleen dit kwaad, dat roept om straf;

Neen, ’k ben in ongerechtigheid geboren;

Mijn zonde maakt mij ’t voorwerp van Uw toren,

Reeds van het uur van mijn ontvang’nis af.” „Voor Gods Aangezicht.”

Eéns zullen wij allen „voor Gods Aangezicht” gesteld worden om rekenschap af te leggen, om geoordeeld te worden!

Zullen we dan een volkomen „bedekking” hebben in de enige en algenoegezame Middelaar en Borg voor onze zonden?

Bedekking, welke we menen te bezitten in een deugdzzaam, ja, in een rechtzinnig leven, in een vorm-godsdienst bij een schone belijdenis, maar waarin ontbreken de rechte zelfkennis, de ootmoed, de verbrijzeling van het hart, de honger en dorst naar het heil in Christus, ja, de openbaring van de ware vreeze des Heeren, dan is zulk een vermeende bedekking te kort. Het zijn „vijgebladeren” zoals die, waarmede Adam en Eva zich trachtten te bedekken!

Doe Gods Geest dit intijds ons inzien en met oprechte boete en berouw zoeken en vinden de enige, volkomen bedekking en verzoening in Christus’ Middelaarsverdienste.

Zo worde Hij ook na ontvangen genade al meer dierbaar, gepast, algenoegezaam en beminnelijk! Urk. v.L.

Voor de jeugd

Beste Jongelui!

Voor ik dit artikel ben gaan tikken, heb ik eerst al de voorgaande artikelen nog eens doorgelezen om te weten wat ik aangaande deze zaak, nl. van de rechtvaardigmaking of -verklaring zoal te berde gebracht had. Ik zou zeggen: Lezen jullie ook al die artikelen nog maar eens na. Dan krijg je het een en ander weer in z’n verband te zien.

Ik wil er nu nog een artikel aan wijden.

Wanneer men dus door het geloof heeft leren verstaan, dat God om Christus wil, een zondaar vrij spreekt van schuld en straf en hem een recht geeft op het eeuwige leven, dan heeft men daarin rijke zaken beleefd. Men is daar zelf bij geweest. Dit zijn geen dingen, die buiten de mens om gaan. Het geloof waardoor dit verstaan wordt is geen louter verstandelijke zaak. Ware het een louter verstandelijke zaak, dan zou men over deze dingen kunnen filosoferen. Dan zou men daarover een beschouwing kunnen hebben. Maar het zou ons z.m. niets doen.

Door het ware geloof wordt men midden in de zaken zelf gezet. Men is er als persoon, het allernatwste bij betrokken. Men kan b.v. ’s avonds in de krant de meest verschrikkelijke dingen lezen. Men gelooft ze nog ook. Ze zijn allemaal echt gebeurd. Maar zolang we er persoonlijk niet bij betrokken worden, laat het ons allemaal die we zijn. Als we er persoonlijk bij betrokken worden, dan wordt het anders. Dan is het precies eender, als wanneer een bezoek bij de dokter wordt gebracht. Wanneer men in de wachtkamer zich bevindt, dan zit men tussen hoop en vrees in. Wat zou de dokter zeggen? Want dat is van belang. Het kan meevallen, maar het kan ook tegenvallen. Als het meevalt dan komt men opgeruimd de spreekkamer uit. Het is zichtbaar, dat het woord van de dokter iets gedaan heeft. De patient gevoelt zich opgeruimd, opgelucht. Ja, hij is al half genezen. Wat het woord van een dokter al niet doen kan.

Omgekeerd is het ook zo. Als het oordeel van de dokter minder gunstig luidde, dan is dit ook op het gezicht van de patient te lezen. Want het woord van de dokter wordt door hem echt geloofd. Hij reageert er daarom op met zijn gehele wezen.

Zo is het nu ook geestelijk. Als men door het woord van God veroordeeld wordt, dan is dit de zondaar aan te zien. Dan wordt de lust tot sport en spel hem benomen. Hoe zou hij er zin in kunnen hebben? Hij moet immers sterven? Doch als men nu het vrijspreekende woord van God in de ziel heeft mogen beluisteren, dan kan het niet anders of daar reageert de zondaar ook op.

Stel je voor, iemand die tot de dood veroordeeld is en op de uitvoering van het vonnis zit te wachten. Zulk één zal niet lekker zitten. En als hij dan de tijding verneemt dat hij volkomen vrij mag uitgaan, dan springt zulk een op van vreugde. Hij zou toch geen mens meer zijn, als hij dat niet deed. Iedereen begrijpt dit.

Zo is het nu geestelijk ook. Te moeten sterven en nu te mogen leven, ja eeuwig te mogen leven, terwille van de Zoon, wie zou niet van vreugde opspringen? Wanneer dan bedacht wordt, wat de Zoon gedaan heeft, om zulk een ellendige „misdadiger” vrij te maken, waar zou men dan zin in hebben, denken jullie?

Zou men dan zin hebben om de wereld in te gaan? Zou men dan zin hebben om de zonden weer te gaan doen. Zou men dan zin hebben om zijn leven in de ijdelheid door te brengen? Ik geloof het niet. Zulk een zou alleen maar zin hebben om nu naar de wil des Heeren te gaan leven. Want die is heilig en goed. De Heere is dit immers ook waard? Is Hij, Die alles gaf, n.l. Zijn eigen Zoon, niet waard dat Hij alles krijgt, dat men alles voor Hem doet? En dan niet gedwongen natuurlijk, maar uit liefde. Het is dan geen dwang, maar drang. Dwang komt van buiten af. Dan is het: je móet! Doch drang komt van binnen uit. Dan is het: je mag. Alles wat men móet doen, valt zwaar. Doch alles wat men mag doen, dat valt niet zwaar. Men krijgt dan lust om naar de wil Gods te leven. En Zijn wil ligt uitgedrukt in Zijn geboden. Die gaat men dan betrachten. Dat is nog iets anders dan volbrengen. Men staat daar wel naar, maar men be

reikt dit niet. Men betracht het ook niet, om daardoor wat te worden, of om daardoor zich minder schuldig te maken voor God. Neen, men doet dit omdat God het zo waard is. De Heere is er de drijfveer van. En als men het dan toch niet volbrengen kan, dan maakt men zich daar niet met een glimlach van af, alsof de zonden, die men na ontvangen genade nog bedrijft, een bagatel zouden zijn. Integendeel, men kan zich dan nog ellendiger gevoelen dan ooit. Paulus spreekt daarover in Rom. 7. Als hij het goede wil doen, dan ligt het kwaad hem bij. En het goede dat hij wil, doet hij niet; terwijl het kwaad dat hij niet wil, door hem gedaan wordt. Hij kon niet anders, omdat zijn bestaan verdorven was. Hij was en bleef, krachtens zijn bestaan — natuurstaat — onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad. En dit deed hem uitroepen: ik ellendig mens. Wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods? En dan mocht hij er achter zeggen, door het geloof: ik dank God door Jezus Christus onzen Heere.

Ja, wie zou hem eens volkomen verlossen, n.l. als hij ontbonden zou worden, losgemaakt van dit leven. Dan was hij verlost van zichzelf, om dan eeuwig, ongeremd de Heere te mogen dienen naar de lust van zijn hart.

Zolang hij nog in dit leven was, moest hij zijn zondig bestaan mee dragen, om steeds maar dieper er aan ontdekt te worden, wie hij zelf was en bleef, maar ook, om er steeds dieper ingeleid te worden, hoe groot de genade Gods is, door de Heere Jezus Christus verworven.

Dit te beleven door het geloof, versterkt de liefde. De liefde tot God en Zijn geboden. De liefde geeft dan ook moed en kracht om de geestelijke strijd te strijden tegen de duivel, de wereld en het eigen boze vlees.

Beste Jongelui, dat jullie maar veel met deze dingen te doen zullen mogen hebben. De wereld lokt aan alte kanten. Zij stelt zich bekoorlijk en begeerlijk voor. Doch luister naar het woord van de grijze apostel Johannes, die het zo welmenend zegt: Kinderkens, hebt de wereld niet lief. Want wie een vriend der wereld is, die wordt een vijand van God genaamd. Als Johannes schrijft over de wereld, dan bedoelt hij natuurlijk niet de wereld als schepping. Want die mag men liefhebben. Het is een werk van God. En wie God liefheeft, die heeft ook Zijn werken lief. Doch hij bedoelt de mensenwereld als zondig geheel, met al wat in deze wereld is en tot zonden verleidt en zoekt te verleiden. Die wereld mag men niet liefhebben. Want dan komt men met de wereld vijandig tegenover God te staan. En dan zal men het aan het eind toch van God moeten verliezen.

Wie hier niet met God te doen wil hebben, ook in de deugd van Zijn rechtvaardigheid, die zal straks met Hem te doen krijgen, als Hij als Rechter verschijnen zal op de wolken. Dan zal men in de wereld wenen en rouw bedrijven. Doch dan zal het te laat zijn.

Gelukkig diegenen, die jong met de Heere te doen krijgen en leren dat ze uit en van zichzelf voor de Heere niet kunnen bestaan. Om dan ook te leren dat er bij de Heere vergeving is, opdat Hij gevreesd worde.

We gaan als God ons het leven geeft, de volgende keer weer over iets anders schrijven. Ik heb nog enkele brieven liggen. Daar zijn er nog bij van een jaar oud. Zij hebben misschien de moed al opgegeven, ooit nog eens antwoord te krijgen. Maar het komt. Heb een weinig geduld.

Jullie aller vriend

Ds. H. C. v. d. Ent

Winnen jullie nog wel eens een klant Voor „Bewaar het Pand”?

Reisindrücken

Het is niet onze bedoeling een beschrijving te geven van het landschap. Dat is in kort bestek niet mogelijk. En daarvoor moet men het land goed kennen. Canada is ongeveer 300 maal zo groot als Nederland. Er wonen ongeveer 21 miljoen mensen, die voor een heel groot percentage uit andere landen en werelddelen afkomstig zijn. Canada is uiteraard een dun bevolkt land. Er zijn nog vele mogelijkheden. Vele mensen wonen in de grote steden Vancouver in het verre Westen, Montreal en Toronto in het Oosten. Dit zijn steden, die samen vele miljoenen inwoners tellen. Dan zijn er nog verschillende grote steden, zoals Ottawa, de hoofdstad, Edmonton in Alberta, London en

Hamilton in Zuid-Ontario, met honderd duizenden inwoners.

Velen trekken op de grote steden aan. Daar is werkgelegenheid. Maar ook in de omgeving daarvan zoeken velen een woonplaats. Buiten wonen heeft iets bekoorlijks. Zuid-Ontario is vrij dicht bevolkt. Daar vindt men op vele plaatsen afzonderlijk of in rijtjes bij elkaar woningen van mensen, die elders hun werkkring hebben. Dit doet lieflijk aan.

Als we ons een voorstelling willen maken van de Canadese stedenbouw moeten we niet denken aan onze hollandse steden met grachten en nauwe straten en hoge huizen van drie of vier verdiepingen. Ook niet aan onze moderne steden met hoge flatgebouwen en rechte straten. Men vindt er wel flatgebouwen en andere grote bouwwerken, zoals ziekenhuizen, fabrieken en kantoren. Op prentbriefkaarten en foto's is dat duidelijk te zien. Maar toch zijn de steden voor een groot gedeelte dorpsgewijze gebouwd. Er is ruimte in overvloed. Velen hebben ook in de stad een mooi stuk grond rondom hun huis. De ruimte imponeert velen. Het is een bekend verschijnsel, dat de meeste emigranten zich niet meer in ons land thuis gevoelen als ze een trip maken, omdat ze hier alles zo benauwd en opeengedrongen vinden.

De huizenbouw is heel anders dan bij ons. Vele woningen, ook in de steden, staan geheel vrij. Zij hebben een basement, een soort kelder, onder het gehele huis. Daar heeft men een bergplaats en werkruimte. Daar staat de kachel voor de centrale luchtverwarming. Daar kunnen ook kamertjes worden gebouwd. Boven het basement is alles meestal gelijkvloers: kamer(s), keuken, slaapkamers, badkamer met toilet, heel geriefelijk. Vaak treft men dubbele ramen aan. Dat is geen luxe, want in de winter is het erg koud.

De huizen doen denken aan onze bungalows. Die vindt men daar bij honderden en duizenden, met veel afwisseling. Onderling zijn er vaak verschillen op te merken, ook wat betreft de kleuren van dak, hout en steen. Dat geeft een levendig en vriendelijk geheel.

De bouw is veel gauwer klaar dan bij ons. Als het basement — gebouwd van betonblokken — klaar is, kunnen een paar ijverige constructors in een week een flink huis met dak en al optrekken. Er wordt gewerkt met hout en ander gemakkelijk te verwerken materiaal. Daarna komt de waterleiding, de electricien en de schilder. Vaak wordt er aan de buitenkant nog een muur van steen om het huis opgetrokken. En in korte tijd is een huis klaar voor bewoning. Zo hier en daar vindt men ook in ons land een dergelijke bouwwijze.

Canada is een land van hoge en lage temperaturen. Het noorden is geheel in de greep van de koude en daardoor niet bewoonbaar. In zo'n uitgestrekt land is er op eenzelfde dag veel verschil in temperatuur. Elke dag staat er in de dagbladen een kaartje, waarop de temperatuur in de verschillende streken staat vermeld en wat de verwachting voor de volgende dag is in bepaalde districten. Zuid-Ontario, waar ik steeds verblijf houd, ligt even zuidelijk als Italië. Een paar dagen voor onze komst was er nog een hittegolf met temperaturen boven de 100 graden. Dan is het niet doenlijk voor velen om de arbeid voort te zetten. Tijdens ons verblijf daar was het er tussen de 80 en 90 graden. In de nachten koelde het flink af. We hadden droog weer. Een paar keer viel er even wat regen. Een dag vóór ons vertrek waren er een paar onweersbuien met zware regenval. De lucht klaarde op en het was weer heerlijk weer. In de nazomer kan het nog warm zijn, maar dan komt de winter met alle bezwaren, die daaraan verbonden zijn.

Het landschap is vol afwisseling. Voordat ik in Canada kwam had ik er mij een voorstelling van gemaakt op grond van vele brieven, die ik gekregen had en van de mededelingen van mijn vrouw en anderen, die er eerder geweest waren. Mijn voorstelling deugde helemaal niet. Ik moest me herzien.

Er zijn gebieden, die vrij vlak zijn en overgaan in een glooiend en heuvelachtig landschap. In de omgeving van Hamilton zijn bergen — als men ze zo noemen wil — maar geen hoge. Daarvoor moet men naar het verre westen. Vele goede wegen doorkruisen het land. Overal vindt men woningen langs de verkeerswegen. Bij de nieuwe snelwegen is het anders. Deze geven een prachtig uitzicht over het glooiende landschap.

Er zou veel meer te vertellen zijn, maar ik wil me beperken. We kunnen in Canada de grootheid van

Gods werken zien. We vinden er vele meren en grote rotsgevaarten, die kennelijk met geweldige kracht omhoog geduwd zijn. Enkele tientallen mijlen naar het oosten liggen de Niagara-falls. Elke keer weer moet men wel onder de indruk komen van de wonderen der natuur. Zij spreken van de almacht van de Schepper van hemel en aarde. En bij het licht van Gods Woord zullen we moeten zeggen, dat de werken des Heeren zeer groot zijn. Hij schiep eens alles en onderhoudt alles met wijsheid.

We willen instemmen met de dichter:

Des HEEREN werken zijn zeer groot;
Wie ooit daarin zijn lust genoot,
Doorzoekt die ijd'rig en bestendig.
Zijn doen is enkel majesteit,
Aanbiddelijke heerlijkheid,
En Zijn gerechtigheid onendig.

B.

Boekbespreking

Stemmen uit Genève, bundel 14

Stemmen uit Wittenberg, bundel 5

Dit zijn, zoals bekend verondersteld mag worden, uitgaven van De Gereformeerde Bibliotheek te Goudriaan (Z.H.). Minstens eenmaal per kwartaal verschijnt er een bundel van elk van beide uitgaven. De abonnementsprijs is f 3,— per nummer.

Bundel 14 van de Stemmen uit Genève bevat preken van Johannes Calvijn over Job 10:7—11:20. In vorige bundels zijn de voorafgaande preken over Job opgenomen. Calvijn weet op eenvoudige wijze te verklaren en toe te passen.

Bundel 5 van de Stemmen uit Wittenberg bevat de derde aflevering van de Loci Communes of De voornaamste theologische bewijsgronden door Philippus Melancton, de tijdgenoot en medewerker van Dr. Maarten Luther. Melancton handelt in dit gedeelte van zijn Loci over het evangelie, over de genade en de rechtvaardiging, over de goede werken en over het onderscheid tussen O.T. en N.T. De uitgeefster doet er goed aan dit werk op deze wijze binnen het bereik van velen te brengen. We hebben al meer op deze uitgaven gewezen. Daarom menen we wel te kunnen volstaan met een hartelijke aanbeveling.

De vereniging van 1892 door H. Bouma, V.D.M. Uitgeverij „De Vuurbaak” Groningen.

Dit boek verscheen al in 1967. Het was toen driekwart eeuw geleden dat de vereniging plaats vond „van de Synode van de Christelijke Gereformeerde Kerk in Nederland met de „Vierde Voorlopige Synode van Nederduitse Gereformeerde Kerken”.

De schrijver vindt, dat er reden is ons de geschiedenis van de vereniging te herinneren. In zijn Verantwoording wijst hij er op, dat onze tijd gonst van streven naar „kerkelijke eenheid”. Hij schrijft, dat het aanbeveling verdient te weten hoe men in het verleden te werk ging, welke de knelpunten destijds waren, naar welke grondslag werd gezocht. Dezelfde zaken — aldus de schrijver — zullen voor het heden nog actueel blijken te zijn.

Het lezen van dit boek maant tot grote voorzichtigheid. In 1892 zijn twee groeperingen bij elkaar gekomen, die ieder een eigen beginsel hadden en in bepaalde opzichten niet een van gevoelen waren. Ter wille van de eenheid is van de kant van de toenmalige afgescheidenen veel water in de wijn gedaan.

Het is te vrezen, dat het nu weer dezelfde kant uit gaat. Er is een roepen om eenheid in bepaalde kringen. Voor die begeerde eenheid moet alles uit de weg gaan. Zelfs kerkelijke bepalingen worden onder de voet gelopen. Men krijgt vaak de indruk, dat uitwendige eenheid van meer waarde wordt geacht dan een geestelijke overeenstemming, die het werk is van Gods Geest. Er is veel kerkelijke streven, ook naar eenheid, dat niet uit Gods is. Als een werk uit God is komt er wel een zoeken en vinden van elkaar. Dat is, wanneer Christus heerschappij voert in de kerk en de Heilige Geest krachtig werkt in de harten. We zien het op de Pinksterdag. Toen waren zij allen eendrachtig bijeen. Alleen dan is er de rechte grondslag en de ware overeenstemming.

De geschiedenis heeft ons wel wat te leren. We kunnen het boek daarom van harte aanbevelen voor belangstellenden in deze dingen. Het boek is oriënterend en ook waarschuwend.

Het is een werk van 170 blz. en kost f 8,50.

B.

Wij leveren u alle

Bijbels en Psalmboekjes

(Statenvertaling)

franko thuis.

H.H. Kerkeraden I
Voor de levering van **huwelijksbijbels** houden wij ons aanbevolen

BOEKHANDEL VAN LEEUWEN

Wijk 7-78, Urk, telef. 05277-1783
na 7 uur: Amstelstraat 1, telef. 05277-1593

REFORMATORISCH DAGBLAD

ADRESWIJZIGING:

Met ingang van heden is ons administratie-adres gewijzigd van: Bosstraat 21, Driebergen, in:

KORENSTRAAT 9, APELDOORN
telefoon 05760-15202.

Uitsluitend voor bestuurszaken blijven de oude secretariaatsadressen van Stichting en Vennootschap gehandhaafd.

Voor inlichtingen, abonnementen enz. gelieve men zich dus in het vervolg te wenden tot het adres te Apeldoorn.

Het gironummer van de Stichting Reformatorische Publikatie is ongewijzigd: 159 99 99

ATTENTIE!

Dames en Heren Propagandisten van het
REFORMATORISCH DAGBLAD!

In verband met de mechanisering van onze abonnementenadministratie verzoeken wij u beleefd **alle opgaven van nieuwe abonnees**, welke nog in uw bezit zijn, zo spoedig mogelijk te willen doorgeven aan ons nieuwe administratie-adres:

Korenstraat 9 te Apeldoorn

Aangezien het aantal abonnees nog steeds bij honderden toeneemt, is het van belang deze regelmatig aan ons door te geven, om te kunnen zorgen voor een behoorlijke verspreiding van het **REFORMATORISCH DAGBLAD D.V.** per 1 april a.s.

DANKBETUIGING

Vanwege de grote stroom van giften en nieuwe abonnementen is het ons niet mogelijk een ieder persoonlijk te bedanken. Langs deze weg betuigen wij echter aan allen onze erkentelijkheid daarvoor.

OPWEKKING

HELPT MEDE het abonnee-bestand blijvend te doen groeien voor het welslagen van het vurig begeerde dagblad.
WIN ABONNEES, DOE EEN GIFT, NEEM EEN AANDEEL (à f 100,— minimaal). Jongelui, die 5 of meer abonnees opgeven en hun leeftijd vermelden, mogen als beloning een mooi boek vragen!

Administratie-adres: Korenstr. 9, Apeldoorn
(tel. 05760-15202), Gironr. 159 99 99
ten name van: **STICHTING
REFORMATORISCHE PUBLIKATIE**

Aanmelding leerlingen Reformatorisch Atheneum

Tot 1 april 1971 kunnen leerlingen **schriftelijk** aangemeld worden voor:

de brugklas havo-atheneum
het 2e leerjaar havo-atheneum.

De school gaat uit van een Stichting, waarvan het Bestuur bestaat uit leden van de N.H. Kerk (Ger. Bond), Chr. Ger. Kerken, Ger. Gem., Geref. Gem. in Nederland en Oud-Ger. Gemeenten.

Schoolgebouw: Katendrechtse Lagedijk 186, Rotterdam-Zuid, tel. 010-177911.

De wintermaanden zijn de fataalste maanden voor Uw lichaamsgewicht! Blijf slank zonder streng diëet met onze veilige

VERMAGERINGSKRUIDEN

Gegarandeerd onschadelijk!!
Kuur voor een maand f 6,75
(geen bijkomende kosten)

DROGISTERIJ SIKKING
BARREVOETESTRAAT 5, HAARLEM
Tel. 023-312882 - Giro 190609

Echtpaar van 65 jaar

zoekt: **KAMER - KEUKEN - DOUCHE-
CEL OF ZOMERHUISJE**

voor de maand **JUNI of JULI**

Geen T.V. Zondag in ere houdende

In Zeist of Veenendaal

Telefoon (010) 345613